

Behorende bij de commissievergadering cultuur en welzijn op 26 november 2003
Agendapunt 9.

Voortgangsrapportage provinciaal asielzoekersbeleid stand van zaken juli 2003

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	3
2.	Actuele (landelijke) ontwikkelingen	4
2.1	Periode 2001-2003	4
2.2	Daling aantal asielzoekers	4
2.3	Krimpoperatie opvangvoorzieningen	5
2.4	Dakloze asielzoekers	6
2.5	Statushouders in de opvang	7
2.6	Conclusie	7
3.	Stand van zaken activiteiten / projecten	8
3.1	Opvang	8
3.2	Opvanggerelateerde vraagstukken	9
3.3	Flankerend beleid	13
4.	Aandachtspunten 2004-2005	16
5.	Financiën	17

Lijst gebruikte afkortingen

Informatiebronnen

- internet (www.ind.nl, www.coa.nl, www.cbs.nl, www.minjus.nl, e.v.)
- Collegeprogramma 2003-2007, Gedeputeerde Staten Groningen
- Essay 'Asielzoekers in Groningen', Partij van de Arbeid, statenfractie Groningen, maart 2003
- jaarverslag 2002 Hans Alders
- jaarverslag 2002 COA
- jaarverslag 2002 Humanitas (multicultureel)

1 INLEIDING

Eind 2001 hebben Provinciale Staten de voordracht *'integraal provinciaal asielzoekersbeleid 2001 t/m 2005'* vastgesteld. In deze voordracht is de noodzaak tot provinciaal beleid op dit terrein geschetst en is tot de volgende **provinciale uitgangspunten en taken** besloten:

1. regisserende, sturende en ondersteunende rol bij verdeling van *opvangplaatsen* over de Groninger gemeenten (in opdracht van het Rijk en op basis van prognoses van Justitie), waarbij voor de langere termijn ruimte wordt geboden aan (semi)permanente voorzieningen. Dit in aansluiting op de rijksnota 'Opvangmodaliteiten'. Omdat de meeste opvangvoorzieningen in onze provincie een tijdelijk karakter hebben, willen wij de gemeenten ondersteunen bij de realisatie van (semi)permanente centra. De lokale situaties en omstandigheden vormen hierbij het uitgangspunt;
2. actieve rol bij *opvanggerelateerde vraagstukken* vanuit de diverse sectorale visies en (beleids)plannen, gericht op zorg, onderwijs, alleenstaande minderjarige asielzoekers (AMA's) en dakloze asielzoekers;
3. actieve rol bij het *flankerend beleid*, gericht op betaald werk, vrijwilligerswerk, onderwijs, (sociaal-culturele)voorzieningen en mondiale bewustwording.

Periodiek worden de Staten geïnformeerd over de voortgang van de verschillende activiteiten en projecten die in uitvoering zijn binnen het beleidskader asielzoekers:

- mei en september 2002: voortgangsrapportages;
- mei 2003: informatie over de krimpoperatie zoals deze door het COA wordt uitgevoerd en die van directe invloed is op het asielzoekersbeleid;
- juni 2003: separaat informatie over en subsidietoekenning aan het AMA-Wegwijsproject (alleenstaande minderjarige asielzoekers).
- september 2003: onderliggende voortgangsrapportage.

Status van de voortgangsrapportage

In deze nota wordt de stand van zaken weergegeven van het asielzoekersbeleid zoals uitgevoerd in de periode t/m juli 2003. Zoals eerder gemeld aan Provinciale Staten, is het beleid onderhevig aan een herijking gezien de ontwikkelingen rond de instroom en opvang van asielzoekers. Deze herijking wordt separaat aan de Staten aangeboden in november/december 2003. Het COA heeft (als één van de belangrijkste samenwerkingspartners) na een periode van 'pas op de plaats', aangegeven hieraan te willen meewerken.

Leeswijzer

De kern van de voortgangsrapportage wordt gevormd door het activiteitenoverzicht (hoofdstuk 3). Hierbij is eveneens de driedeling gevolgd zoals deze ook in de uitgangspunten is geformuleerd: opvang, opvanggerelateerde vraagstukken en flankerend beleid. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de actuele (landelijke) ontwikkelingen. Dit hoofdstuk is informatief van aard en schetst de situatie in de periode 2001-2003. In hoofdstuk 4 staan de aandachtspunten omschreven voor de periode 2004-2005. Deze punten komen terug in de herijking van het beleid. In het vijfde hoofdstuk wordt de financiële stand van zaken weergegeven.

2 ACTUELE (LANDELIJKE) ONTWIKKELINGEN

2.1 Periode 2001-2003

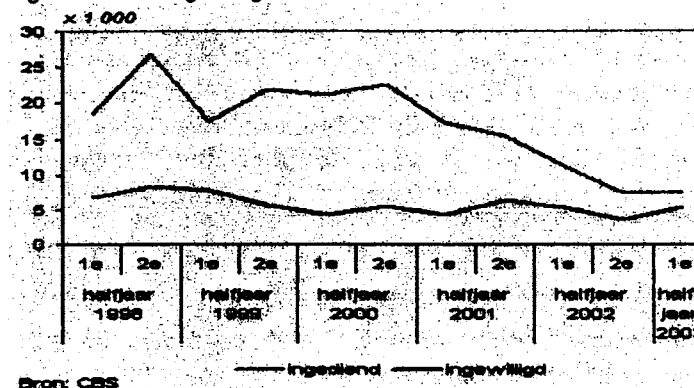
Toen eind 2001 het beleidskader rond asielzoekers door Provinciale Staten werd vastgesteld, was er sprake van een relatief 'rustige' en min of meer stabiele situatie. Ondanks dat het aantal opvangplaatsen in onze provincie sterk was toegenomen (tot circa 9600) en ondanks de heersende onduidelijkheid over de (on)mogelijkheden voor provincie, gemeenten en instellingen tot het voeren van categoriaal beleid ten aanzien van deze doelgroep.

Echter, al snel werden de effecten zichtbaar van de *nieuwe Vreemdelingenwet* (ingevoerd in april 2001). Behalve een spectaculaire **daling van het aantal asielverzoeken**, wat heeft geleid tot een omvangrijke **krimpoperatie bij het COA**, werden ook de leemtes in de wetgeving duidelijk. Gemeentebesturen en -charitatieve- instellingen zagen (en zien) zich geconfronteerd met **dakloze asielzoekers**, personen die zich nog wel rechtmatig in Nederland mogen bevinden maar geen recht meer hebben op opvang. Daarnaast is gebleken dat **statushouders vaak lang in de opvangcentra** verblijven en de uitplaatsing naar gemeenten niet altijd even soepel verloopt. Tenslotte ontstond er op landelijk niveau een **beleidsvacuüm** door de val van twee kabinetten in korte tijd (Kok en Balkenende I). De demissionaire status van het kabinet heeft onder meer tot gevolg gehad dat er geen visie- en besluitvorming over allerlei asielzoekerszaken heeft plaatsgevonden.

2.2 Daling aantal asielverzoeken

Het aantal asielverzoeken is in de periode 2001-2003 drastisch afgenomen. Ter vergelijking: in 2001 werd 32.579 maal een asielverzoek ingediend, in 2002 was dat 18.667 keer (bron: Immigratie en Naturalisatie Dienst). In het eerste halfjaar van 2003 zijn 7.500 aanvragen voor asiel gedaan. Dat is lager dan in het tweede halfjaar van 2002. Ten opzichte van het eerste halfjaar van 2002 is het aantal verzoeken zelfs met ruim de helft gedaald (bron: CBS).

Ingediende en ingewilligde asielverzoeken

Hoewel er minder asielverzoeken worden ingediend, zijn met de invoering van de nieuwe Vreemdelingenwet verhoudingsgewijs meer verzoeken ingewilligd (voorlopige verblijfsstatus voor de duur van 3 jaar). In 2002 en de eerste helft van 2003 is meer dan de helft van de ingediende zaken ingewilligd. In de jaren daarvoor was dit bij een op de drie verzoeken het geval (bron: CBS).

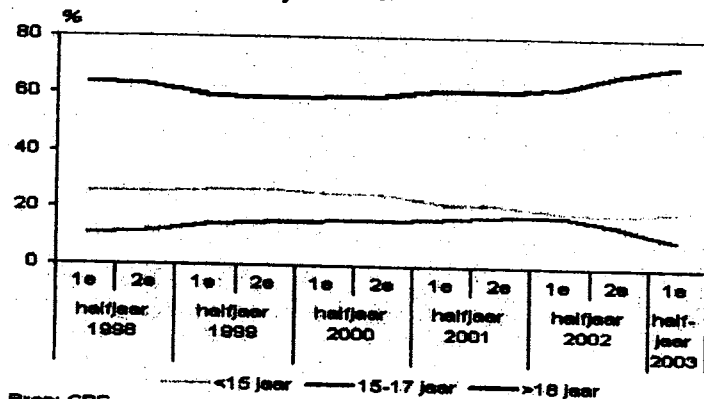
Tot voor kort kwam bijna de helft van de asielzoekers uit slechts vijf landen: Angola, Sierra Leone, Afghanistan, Irak en Iran. In 2002 is het aandeel asielzoekers uit deze topvijf herkomstlanden gedaald tot een derde. In 1998 waren het vooral mensen uit Afghanistan en Irak die hier asiel vroegen, de laatste jaren zijn het mensen uit Angola en Sierra Leone. In april en mei van dit jaar kwamen relatief zeer veel Irakezen naar ons land in verband met de oorlog. Hun aantal is tweeënhalftmaal zo hoog als in geheel 2002. Zonder de komst van deze asielzoekende Irakezen zou het aantal asielverzoeken in het eerste halfjaar van 2003 verder zijn gedaald.

Mannen dienen vaker een asielverzoek in dan vrouwen. In de periode 1998–2003 zijn twee van de drie verzoeken ingediend door een man.

Het aandeel **minderjarigen** neemt de laatste jaren af. Werd in 1998 nog 25 procent van de verzoeken gedaan door een minderjarige tot 15 jaar, in de laatste twee jaar is dit percentage 20. In de leeftijdscategorie 15 tot 17 jaar neemt het aandeel asielverzoeken tot en met het eerste halfjaar van 2002 tot 18 procent toe, daarna zakt het tot onder de 10 procent.

Tot de groep minderjarigen behoren ook de alleenstaande minderjarige asielzoekers (AMA's). Ook hun aantal neemt af. Behalve uit Angola en Sierra Leone komen deze kinderen uit andere landen dan de topvijf van asielzoekers, in het bijzonder uit China en Guinee.

Asielverzoeken naar leeftijd indiener

Bron: CBS

Sinds 2001 is het nieuwe AMA-beleid van kracht. Samenvattend worden alle nieuw gearriveerde AMA's tijdens de 'basisperiode' (de eerste zes tot negen maanden in Nederland) opgevangen in de zogenoemde terugkeervariant. Via voogdij-instelling Nidos krijgen zij een voogd toegewezen en het COA zorgt voor opvang en begeleiding. Sinds november 2002 worden deze kinderen opgevangen in besloten, middelgrote opvangcentra (o.a. te Vught). Ongeveer 20 procent van de jongeren stroomt daarna door naar de integratievariant, met een andere opvangvorm. De AMA's die vóór de inwerkingtreding van het nieuwe beleid in Nederland asiel hebben gevraagd, worden veelal opgevangen in kleinere wooneenheden (KWE's).

Bij kinderen jonger dan 15 jaar wordt de tijdelijke verblijfstatus na drie jaar omgezet in een permanente status. Jongeren tussen de 15 en de 18 jaar waarvan het asielverzoek wordt afgewezen, moeten terugkeren naar het land van herkomst, mits daar voldoende opvang is. Ontbreekt deze opvang, dan moet de AMA het land zelfstandig verlaten bij het bereiken van de 18-jarige leeftijd.

2.3 Krimpoperatie opvangvoorzieningen

Door de daling van het aantal asielverzoeken, is logischerwijs ook de instroom van asielzoekers in de centra gedaald:

Instroom centrale opvang van 1998 tot 1 juli 2003 (Bron: COA)

1998	42.331
1999	38.227
2000	33.634
2001	25.273
2002	12.916
2003	4.412 (teldatum 1 juli 2003)

In opdracht van het Rijk is de uitvoeringsorganisatie COA daarom een omvangrijke krimpoperatie aan het uitvoeren in 4 tranches. Ten tijde van het opstellen van deze voortgangsrapportage is in onze provincie de 3^e tranche in uitvoering.

Bij de invoering van de nieuwe Vreemdelingenwet is uitgegaan van een behoefte van 40.000 plaatsen in 2006. In dit kader werden de 5-jaarstermijnen van AZC's niet verlengd, evenals de contracten voor

Aanvullende Opvang (AVO's). Ook de Centrale Opvang Woningen (COW's) werden vanaf dat moment niet langer benut voor nieuwe instroom. Medio 2002 werd echter duidelijk dat de opvangcapaciteit in Nederland verder gereduceerd moest worden. Het is lange tijd onduidelijk geweest om hoeveel opvangplaatsen het dan zou gaan. Deze duidelijkheid kwam begin dit jaar: er wordt gestreefd naar een landelijke capaciteit van 20.000 plaatsen in 2006: 16.000 structureel en 4.000 buffercapaciteit. De krimpoperatie verloopt geleidelijk, waarbij de temporisering afhankelijk is van de vraag naar opvangplaatsen. Momenteel heeft het COA landelijk de beschikking over ca. 45.000 opvangplaatsen.

Krimp in de provincie Groningen

Als onderdeel van de krimpoperatie is een aantal asielzoekerscentra in onze provincie (voortijdig) gesloten. Zoals eerder genoemd is de 3^e tranche nu in uitvoering, wat de volgende gevolgen heeft:

Krimp 3^e tranche (bron: COA)

locatie	capaciteit	krimpcapaciteit	krimp gerealiseerd
AZC Ter Apel	800	400	mrt 2003
AZC Siddeburen	400	400	aug 2003
AZC Stadskanaal	600	600	sep 2003
AZC Uithuizen	400	400	sep 2003
AZC Grootegast	400	400	sep 2003

totaal 2600 2200

AZC = asielzoekerscentrum

Bij uitvoering van de 4^e tranche sluiten nogmaals twee asielzoekerscentra en een aantal KCO-voorzieningen (Kleinschalige Centrale Opvang).

Voorgenomen krimp 4^e tranche (bron: COA)

locatie	capaciteit	krimpcapaciteit	krimp gerealiseerd
AZC Winsum	400	400	2004
AZC Bellingwolde	337	337	2004
KCO cluster 301	59	38	2004
KCO cluster 302	118	63	2004
KCO cluster 303	157	88	2004
totaal	1071	926	

Centra en andere opvangvoorzieningen die na uitvoering van de 4^e tranche (voorlopig) open blijven:

(Bron: COA)

locatie	capaciteit
AZC Winschoten	400
AZC Musselkanaal	400
AZC Marum	400
AZC Leek	600 (incl. 100 buffercapaciteit)
AZC Haren	400 (incl. 50 buffercapaciteit)
AZC Oude Pekela	400
AZC Ter Apel	400
AZC Delfzijl	400
AZC Ulrum	400 (incl. 50 buffercapaciteit)
AZC Groningen (Martinistate)	250
AZC Groningen (Martinhof)	325
KCO (totaal cluster Groningen)	145

totaal 4520 (waarvan 200 buffercapaciteit)

Naast de bovengenoemde voorzieningen heeft het COA tevens -na uitvoering van de 4^e tranche- nog 56 zogenaamde ROA-woningen (Regeling Opvang Asielzoekers).

Met betrekking tot bovengenoemde AZC's; het is op dit moment onbekend welke van deze centra omgezet worden in een (semi)permanente voorziening.

Gevolgen

Daling van het aantal asielzoekers c.q. vermindering van het aantal opvangplaatsen in onze provincie heeft werkgelegenheidseffecten. Bijvoorbeeld: minder werkgelegenheid in de opvang en begeleiding van asielzoekers, het ISK-onderwijs, sociaal-cultureel werk, et cetera.

Momenteel (augustus 2003) is het COA bezig met het afronden van de interne organisatorische aanpassing aan de verminderde instroom. Hierbij is een geografische indeling gemaakt van twee clusters (was 5) en is het aantal clusters teruggebracht van 36 naar 12. De provincie Groningen als geheel is één cluster geworden en valt onder de regio Noord, samen met Friesland, Drenthe, Overijssel, Flevoland en Noord-Holland (bron: COA).

2.4 Dakloze asielzoekers

Eén van de effecten van de nieuwe Vreemdelingenwet, is de toename van het aantal dakloze asielzoekers. Deze personen verblijven nog rechtmatig in Nederland maar hebben geen recht meer op opvang. Het betreft dan bijvoorbeeld aanvragers van een herhaald asielverzoek. Overigens is voor de groep uitgeprocedeerden die het niet lukte om binnen de 28-dagen-termijn Nederland te verlaten, medio 2002 een regeling getroffen. De toename van dakloze asielzoekers was/is vooral merkbaar voor gemeenten en (charitatieve) instellingen. Op diverse plaatsen in Nederland en in onze provincie zijn Stichtingen Noodopvang opgericht om bed, bad en brood te bieden.

Provinciaal Noodfonds

In mei 2003 hebben Provinciale Staten (na een amendement van Groen Links) aangegeven een deel van het beschikbare reguliere asielzoekersbudget (€ 50.000,-) in te willen zetten voor ondersteunende activiteiten ten behoeve van dakloze asielzoekers. Noodopvang van dakloze asielzoekers is binnen het asielzoekersbeleid als actiepunt opgenomen (zie ook hoofdstuk 3).

2.5 Statushouders in de opvang

Wanneer een asielzoeker een (voorlopige) verblijfsstatus heeft gekregen, spreken we van een statushouder. Iedere gemeente in Nederland heeft de plicht huisvesting te bieden aan statushouders volgens een verdeelsleutel. Gemeenten zijn vervolgens ook verantwoordelijk voor het inburgerings-traject en ontvangen daarvoor middelen van het Rijk. Het is overigens niet zo dat een statushouder in dezelfde regio wordt uitgeplaatst waar hij/zij in een AZC heeft gewoond. Waar mogelijk wordt rekening gehouden met individuele vestigingswensen, maar dit is niet altijd mogelijk. De controle van aantallen statushouders die een gemeente dient op te nemen, is een *provinciale taak*. Het is gebleken dat een aantal Groninger gemeenten deze taakstelling niet haalt, waarbij de redenen divers zijn. In deze gevallen voeren wij overleg met de gemeenten om tot afspraken te komen hoe de achterstanden in te lopen. Overigens kan en mag de verantwoordelijkheid voor de achterstanden niet alléén aan de gemeenten toegeschreven worden. Het is een landelijk en ook gecompliceerd

probleem, waarbij de krapte op de huurwoningenmarkt en de woningcorporaties/vastgoedfondsen ook een rol spelen. Daarnaast hebben statushouders een voorkeur voor meer verstedelijkte gebieden (grotere provinciesteden en de Randstad) of worden woningen stelselmatig geweigerd en blijven deze leeg staan. Door de stagnerende uitplaatsing verblijven statushouders lang(er) in een AZC, die in beginsel bedoeld zijn voor asielzoekers. Het verlengde verblijf in een AZC is bovendien voor de statushouder zelf onvoordelig: zij kunnen niet inburgeren en zich niet mengen in de samenleving. In onze provincie zitten circa 489 nog niet uitgeplaatste statushouders in de opvang (bron: COA, teldatum april 2003).

2.6 Conclusie

Door de vele (landelijke) ontwikkelingen is het beleidsterrein 'asielzoekers' de afgelopen jaren voortdurend in beweging geweest, waardoor het moeilijk was projecten op een gestructureerde manier te implementeren. Immers, projecten hebben het meest effect wanneer deze dicht bij de doelgroep worden gesitueerd. De onduidelijkheid over aantallen opvangplaatsen en de locaties van centra die langere tijd zouden openblijven, hebben in dit verband een negatief effect gehad. Er is daarom gekozen voor het flexibel inspelen op de situatie, waarbij het oplossen van actuele knelpunten en het realiseren van afstemming (bijvoorbeeld tussen gemeenten) een van de zwaartepunten is geweest. Daarnaast heeft de krimpoperatie ertoe geleid dat het COA -als belangrijke samenwerkingspartner- tijdelijk een pas op de plaats maakte in de verdere ontwikkeling van het provinciale asielzoekersbeleid. Op bestuurlijk niveau (o.a. overleg 15-01-2002) zijn hierover afspraken gemaakt en is het ambtelijk opgestelde actieprogramma voorlopig opgeschort. Inmiddels heeft het COA laten weten weer met de Provincie om tafel te willen om een goede invulling te geven aan de herijking van het beleid.

Noemenswaardig (en lovenswaardig) is het feit dat het COA ondanks de ingrijpende veranderingen waaraan de organisatie onderhevig is geweest, ruime inzet heeft getoond om de arbeidsmarktprojecten (Back to Work) tot een succes te maken. Deze projecten zijn ondergebracht in een convenant tussen provincie en COA (zie ook hoofdstuk 3).

3

STAND VAN ZAKEN ACTIVITEITEN / PROJECTEN

3.1 Opvang

De opvang van asielzoekers is een rijksverantwoordelijkheid, waarbij de uitvoering is ondergebracht bij het COA. Ons provinciaal bestuur -en dan met name de Commissaris der Koningin- heeft in 2001 desalniettemin actief bijgedragen aan het creëren van meer opvangplaatsen in Groningen. Nadat in vrijwel iedere gemeente een opvangvoorziening was gerealiseerd, stond het jaar 2002 in het teken van krimp. Maar ook de vestiging van permanente opvangvoorzieningen kwam op de agenda.

1. Permanente centra

Dit was voor ons aanleiding tot het organiseren van een **conferentie** (6 mei 2002) voor de Groninger gemeentebesturen (en statenleden) om o.a. een eerste aanzet te geven voor de omslag naar permanente centra. Het verslag van deze conferentie is destijds aan de Statenleden uitgereikt en is als bijlage opgenomen in het jaarverslag 2002 van de CdK. Op bestuurlijk niveau hebben het Rijk, IPO en VNG afgesproken zich gezamenlijk in te spannen om voldoende structurele opvangcentra voor asielzoekers te realiseren. Structureel in de zin van planologisch geschikte locaties voor onbepaalde tijd en vastgelegd in een bestuursovereenkomst. Het provinciaal bestuur is hierbij een coördinerende c.q. regisserende rol toebedeeld, waar het gaat om evenwichtige spreiding van geschikte locaties. Op basis van een verdeling wordt vervolgens bekeken of het geprognostiseerde aantal asielzoekers geplaatst kan worden in de bestaande (structurele) opvangcentra. De bestuurlijke afspraak is dat de provincies 'zoekruimten' aangeven aan de hand waarvan gemeenten en het COA gezamenlijk een locatiekeuze kunnen maken voor het geval de structurele opvangcapaciteit te klein is. De formulering 'zoekruimten' laat provincies vrij in hun aanpak.

Wij hebben gekozen voor een brede interpretatie: zowel planologisch als sociaal (omgevingsfactoren als aanwezigheid van voorzieningen, bereikbaarheid, inbedding in een woonomgeving, etc.), dit in aansluiting op het Collegeprogramma 2003-2007 waarin de volgende beleidsaccenten zijn opgenomen:

- royaal uitvoeren taakstelling opvang asielzoekers;
- kleinschalige, permanente opvangcentra geïntegreerd in een woonomgeving.

Een ambtelijke notitie over mogelijke vestigingsplaatsen voor permanente voorzieningen is momenteel in voorbereiding bij de afdeling Ruimtelijke Plannen en wordt betrokken bij de herijking van ons asielzoekersbeleid. Door de onzekere situatie rond de krimpoperatie was het niet mogelijk deze notitie eerder af te ronden.

Overigens is het zaak om bij ons streven naar geïntegreerde kleinschalige opvangvoorzieningen het evenwicht te vinden tussen de verschillende belangen. Het COA richt zich immers bij voorkeur op relatief grotere centra vanuit het oogpunt van kostenbeheersing en logistiek. Hier staat de wens tot kleinschalige opvang tegenover de financiële noodzaak tot grootschalige opvang.

2. Krimp

Toen in de tweede helft van 2002 maatregelen getroffen werden in het kader van de krimpoperatie (o.a. geen contractverlening voor aanvullende opvang, het beëindigen van wervingstrajecten en het voortijdig sluiten van centra), hebben wij **meerdere bijeenkomsten** georganiseerd voor de betrokken gemeentebesturen en de Regiopolitie. Dit op initiatief en onder

voorzitterschap van de CdK. Uit de eerste bijeenkomst (12 februari 2003) bleek dat het krimpplan voor de gemeenten financiële en sociale schade tot gevolg zou hebben. In samenwerking met de gemeenten zijn vervolgens de knelpunten in kaart gebracht. Het gaat hierbij vooral om knelpunten in het ISK-onderwijs (Internationale Schakel Klas) en het basisonderwijs voor zowel personeel als qua huisvesting, de zorg, vrijwilligers en andere onderwerpen die direct de gemeenten betreffen (zie ook § 3.2).

Op 27 februari 2003 hebben wij de hoofddirectie van het COA uitgenodigd om voor alle Groninger gemeentebesturen en statenleden een toelichting te geven op het krimpplan. Ofschoon de noodzaak tot krimp door alle aanwezigen werd onderkend, hebben gemeenten in dit overleg met klem aangedrongen op zorgvuldigheid en meer aandacht voor de gevolgen en effecten van voortijdige sluiting op het individuele niveau van gemeenten. Dit signaal is door de CdK schriftelijk -en mede namens de voorzitter van de Vereniging van Groninger Gemeenten (VGG)- doorgeleid aan de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie. Deze brief (d.d. 4 maart 2003) is als bijlage toegevoegd aan het jaarverslag 2002 van de CdK. Daarnaast heeft de heer Alders met het COA afgesproken dat specifieke gemeentelijke problemen in bilateraal overleg opgelost worden. Wanneer dit niet zou lukken, komt het provinciaal bestuur opnieuw in beeld.

Uit de reactie van de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie (brief d.d. 3 juli 2003) is gebleken dat de gesignaleerde problematiek aan de orde is geweest tijdens een bewindsliedenoverleg. Hierbij is besloten dat alle betrokken departementen een eigen verantwoordelijkheid dragen voor de gevolgen van krimpmaatregelen. Ook wanneer hiervoor (extra) middelen noodzakelijk zijn, is dat de verantwoordelijkheid van het betrokken departement dan wel het betrokken lokale bestuur. Vervolgens zijn er -onder regie van het COA- per ministerie aanspreekpunten gekomen om problemen die te maken hebben met -voortijdige- sluiting van opvangcentra te verhelpen.

Bovengenoemde correspondentie is in afschrift gestuurd aan alle gemeentebesturen en aan de leden van Provinciale Staten.

COA-personeel

In het verleden hebben wij vanuit BOA (Bureau Arbeidsmarkt Ontwikkeling) enkele trajecten ontwikkeld en uitgevoerd om -langdurig- werkzoekenden op te leiden en te plaatsen bij de asielzoekerscentra. Met de krimp verliezen zij hun baan. Met COA-Centraal en regionaal is een

inventarisatie gemaakt van de problemen rondom de personele gevolgen in de provincie Groningen. Het moge duidelijk zijn dat wij de verantwoordelijkheid van de personele krimp niet op ons nemen, maar wij hebben op deze manier wel bij willen dragen aan het voorkomen dat deze groep 'zwakkere' werknemers weer op straat komt te staan.

3.2 Opvanggerelateerde vraagstukken

De opvanggerelateerde vraagstukken zijn onderwerpen die (in)direct te maken hebben met de opvang en aanwezigheid van asielzoekers in onze provincie. De afgelopen jaren is de aandacht hierbij vooral uitgegaan naar dakloze asielzoekers, onderwijs, zorg, minderjarige asielzoekers en uitplaatsing statushouders.

1. Dakloze asielzoekers

Het terugkeerbeleid is met de invoering van de nieuwe Vreemdelingenwet strenger geworden. Wanneer een asielzoeker geen verblijfsstatus krijgt, dient hij/zij Nederland binnen een vertrektermijn van 28 dagen te verlaten. De praktijk wijst echter uit dat dit niet altijd haalbaar is, bijvoorbeeld omdat het laissez-passer (nog) niet is afgegeven, het land van herkomst de asielzoeker niet -meer- als staatsburger erkent (technisch onverwijderbaren), omdat medische redenen het vertrek in de weg staan, et cetera. Daarnaast heeft de staatssecretaris van Justitie in juni 2002 besloten tot het beëindigen van de opvangvoorzieningen voor de groep asielzoekers die gebruik maakten van de Regeling Opvang Asielzoekers (ROA) of de zorgwet Voorwaardelijke Vergunning tot Verblijf (VVTV). Omdat deze groep onder de hoede van gemeenten viel, waren gemeenten ook voor de feitelijke beëindiging van de opvang verantwoordelijk. De uitzettingsprocedures (voorgenomen en daadwerkelijk uitgevoerde) hebben maatschappelijke onrust veroorzaakt, waarbij de CdK meerdere malen oproepen heeft gekregen van burgers, vluchtelingenorganisaties, kerken, charitatieve instellingen en scholen om in concrete gevallen en om redenen van humanitaire aard de voorgenomen uitzettingen te voorkomen of een alternatief te bieden. Het ging dan vooral om asielzoekers die al

langer dan vijf jaar volledig geïntegreerd in ons land verbleven, vaak met in Groningen geboren en getogen schoolgaande kinderen.

De knelpunten die zich bij gemeenten voordeden (en doen) hebben vooral te maken met de zorgplicht die een gemeentebestuur heeft voor een ieder die zich binnen de gemeentegrenzen bevindt. Meer dan eens heeft de provincie (zowel bestuurlijk als ambtelijk) vanuit humaan oogpunt, gemeenten met praktische adviezen ter zijde gestaan wanneer zich schrijnende gevallen voordeden.

Ook is in het najaar van 2002 een aantal **bijeenkomsten** met gemeentebesturen georganiseerd om de problemen en mogelijke oplossingen te bespreken. Dit heeft onder meer geleid tot een brief (d.d. 4 december 2002) van de CdK en de voorzitter van het VGG aan de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie, waarin aandacht gevraagd wordt voor de problematiek. Deze brief is als bijlage opgenomen in het jaarverslag 2002 van de CdK. Uit de reactie van de minister (d.d. 26 mei 2003) blijkt dat het onderwerp diverse keren besproken is in de Tweede Kamer. Bovengenoemde correspondentie is in afschrift gestuurd aan alle gemeentebesturen en aan de leden van Provinciale Staten.

Het signaal uit Groningen en de signalen uit andere delen van ons land, hebben er (mede) toe geleid dat er maatregelen zijn getroffen om bepaalde groepen asielzoekers voor wie vertrek niet onmiddellijk mogelijk is, langer opvangvoorzieningen te bieden.

Helaas is gebleken dat de problemen na invoering van de maatregelen nog niet volledig zijn opgelost. De maatregelen worden niet altijd consistent uitgevoerd en er vallen nog steeds asielzoekers 'tussen wal en schip', omdat er geen sluitende landelijke regeling is. Dit was voor ons de aanleiding tot het honoreren van twee subsidieverzoeken van het Regionaal Dienstencentrum Groningen-Drenthe. Hiermee hebben wij de **noodopvang Delfzijl-Appingedam** in de oprichtingsfase ondersteund en hebben wij bijgedragen aan de realisatie en de secretariële ondersteuning van het **regionaal platform Groningen-Drenthe**, waarbij verschillende (charitatieve) organisaties zijn aangesloten die zich bezig houden met de problematiek van dakloze asielzoekers.

Deze ondersteuning is gefinancierd uit middelen die (op verzoek van Provinciale Staten) zijn vrijgemaakt uit het asielzoekersbudget voor een **noodfonds** ten behoeve van activiteiten rond dakloze asielzoekers. De middelen zijn bedoeld voor ondersteuning van (boven)lokale initiatieven en

niet voor de bekostiging van levensonderhoud van individuen. Hiervoor is gekozen, omdat het lastig te bepalen is of iemand nu wel of niet rechtmatig in Nederland verblijft, waarbij het niet aan de provinciale overheid is om individuele IND-dossiers opnieuw te toetsen. Wel verdient het aanbeveling om duidelijke criteria op te stellen voor financieringen uit het fonds, omdat er momenteel weinig gebruik van wordt gemaakt.

Tenslotte is het vraagstuk van **illegalen** aan de orde. Dit zijn personen die zonder status in Nederland verblijven; soms omdat zij nergens anders heen kunnen, meestal omdat zij nergens anders heen willen. Op bestuurlijk niveau hebben wij (en het VNG) besloten ons binnen het asielzoekersbeleid niet op de groep te richten die ervoor kiest illegaal in Nederland te verblijven. In antwoord op schriftelijke vragen van de VVD-statenfractie over de indicatie dat het aantal illegale jeugdigen toeneemt, hebben wij dit beleid toegelicht. De aanwezigheid van en de problematiek rond illegalen, valt ver buiten onze verantwoordelijkheden en ondersteuning -in welke vorm dan ook- staat haaks op het Rijksbeleid.

2. Onderwijs

In 2001 (en deels 2002) zijn er enkele problemen geweest met locaties voor ISK-onderwijs (Internationale Schakel Klas) in Noord-Groningen. Deze knelpunten zijn opgelost, waarbij de provincie een katalyserende rol heeft gespeeld. Naast het –samen met vertegenwoordigers uit het onderwijsveld- verder uitwerken van actiepunten zoals deze naar voren zijn gekomen uit de door ons georganiseerde **expertmeeting**, zijn de knelpunten/effecten in kaart gebracht die de afname van het aantal asielzoekers en AZC's heeft voor het onderwijs.

Basisonderwijs

De eerste opvang van onderwijs aan kinderen van asielzoekers wordt op dit moment gegeven op zogenaamde AZC-scholen. Deze scholen zijn veelal gesitueerd op het terrein van een asielzoekerscentrum en zijn verbonden (bestuurlijk en financieel) aan een reguliere basisschool. De leerlingen worden hier opgevangen en onderwezen, waarna zij doorstromen naar de reguliere basisschool of het ISK-onderwijs (Internationale Schakel Klas). Vaak verblijven de kinderen één tot anderhalf jaar op de AZC-school.

Door de afname van het aantal asielzoekers stromen er minder kinderen in op de eerste opvangscholen (AZC-scholen) en bovendien verblijven zij - ook als gevolg van de nieuwe Vreemdelingenwet- korter de centra. In enkele gevallen bestaat het idee dat de doorstroom naar regulier onderwijs wordt belemmerd omdat de school de leerlingen zolang mogelijk wil vasthouden.

Knelpunten waar de AZC-scholen tegenaan lopen zijn onder andere te weinig leerlingen, financiering, kwaliteit van het onderwijs, docenten die vertrekken en het verlies van bestaande expertise.

Uit een onderzoek van Andersson Elffers Felix (AEF), in opdracht van het Ministerie van OC en W, is naar voren gekomen dat de kwaliteit van het onderwijs aan deze doelgroep en het rendement van de inzet van middelen het hoogst is, wanneer in grotere en sterkere instellingen zou worden gewerkt. Voor de minimale omvang geldt een leerlingenpopulatie van circa 100 leerlingen.

Op 19 februari 2003 is er een **werkconferentie** gehouden waarbij alle betrokkenen zijn uitgenodigd om te praten over de regionalisering van het eerste opvangonderwijs in Groningen. De uitkomst van deze conferentie was: er is draagvlak is voor regionalisering, de kwaliteit van het onderwijs moet voorop staan en de huidige expertise moet daarbij behouden blijven. Het provinciaal bestuur heeft aangegeven dat de zij dit proces wil coördineren en ondersteunen. Vervolgens is er een **werkgroep** ingesteld die de taak heeft te onderzoeken wat de (on)mogelijkheden zijn voor de beoogde regionalisering. De werkgroep is op 12 juni 2003 voor de eerste keer bijeengekomen en verwacht eind 2003 met een advies richting alle betrokkenen te komen. De werkgroepbijeenkomsten worden -ambtelijk- door ons georganiseerd, waarbij wij tevens de voorzittersrol vervullen.

ISK-onderwijs

Het ISK onderwijs is bedoeld voor leerlingen van 12 t/m 18 jaar en richt zich voornamelijk op Nederlandse taal, rekenvaardigheid, maatschappijleer en beroepsoriëntatie. Er zijn ISK-scholen in Warffum, Groningen, Leek, Hoogezand-Sappemeer, Veendam, Stadskanaal, Winschoten en Appingedam. Het is afhankelijk van de school en de prestaties van de leerling hoelang een leerling in de ISK-klas blijft. Gemiddeld is dit al snel één tot anderhalf jaar.

De knelpunten zijn te vergelijkbaar met die in het primair onderwijs. Ook hier is sprake van een substantiële terugloop in leerlingaantallen.

Waren er in 2000 nog circa 2000 ISK-leerlingen in de hele provincie, inmiddels zijn dat er 400. Met name AMA's (circa 60% van de ISK-leerlingen) hebben te maken met specifieke problemen. Het gaat bijvoorbeeld om concentratie- en motivatieproblemen, onzekerheid over de toekomst en slechte leef- en eetgewoonten.

Vanuit het onderwijsveld is aangegeven dat de oplossing wellicht gezocht moet worden in regionalisering van het ISK-onderwijs, waarbij het onderwijs in de directe omgeving van permanente opvangvoorzieningen aangeboden wordt. Binnenkort volgt een bestuurlijk overleg met de rectoren van de huidige ISK-scholen over een mogelijke regionalisering. De Regionale Opleidingscentra (ROC's) in Groningen bieden geïntegreerde scholingstrajecten aan afgestemd op de individuele deelnemers; het zogenaamde terugkeeronderwijs. Het gaat hier veelal om leerlingen (ook AMA's) die in een asielprocedure zitten en al een eerste negatieve beschikking hebben. Het onderwijs is vooral gericht op de praktijk en afgestemd op de individuele wensen van de deelnemers. Het betreft praktische beroepen waar de deelnemers ook bij terugkeer naar het land van herkomst iets aan heeft (kok, automonteur, kapper, ICT). Men heeft hier goede ervaringen mee: leerlingen zijn beter gemotiveerd omdat ze ondanks de onzekere situatie met hun eigen toekomst bezig zijn.

3. Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers (AMA's)

Hoewel het aantal asielzoekers afneemt, evenals het aantal AMA's dat een asielaanvraag doet in Nederland (nu nog ca. 3 per week), zijn in onze provincie zo'n 1700 AMA's in afwachting van hun statusverzoek (bron: voogdijstichting Nidos). Dit zijn veelal jongeren die vóór de invoering van het AMA-beleid een asielverzoek hebben gedaan en derhalve onder de 'oude' opvangregelingen vallen (zie ook § 2.2). De kans op maatschappelijke uitval bij zelfstandigheid (na de voogdij) is bij deze jonge asielzoekers relatief groot, wat voor de VVD-statenfractie aanleiding is geweest tot het stellen van schriftelijke vragen aan Gedeputeerde Staten. Samen met de gemeente Groningen ondersteunen wij vanaf 1999 het **Wegwijsproject** dat wordt uitgevoerd door Humanitas. Het project heeft tot doel AMA's te begeleiden vanaf dat zij ongeveer 17 jaar zijn. Aangezien deze jongeren tot hun 18^e jaar onder de verantwoordelijkheid vallen van de voogdijstichting Nidos, wordt het project in nauwe samenwerking met deze stichting uitgevoerd. Nidos heeft zitting in de stuurgroep van het project,

evenals het AlfaCollege, de Jeugdzorg, Giska, Nomas, Vluchtelingenwerk, de gemeente Groningen en de provincie Groningen. Jaarlijks worden ruim **70 AMA's** maatschappelijk begeleid door vrijwilligers onder aansturing van Humanitas. De begeleiding richt zich op de overgang van voogdij naar een zelfstandig bestaan, maatschappelijke participatie, onderwijs, het oplossen en voorkomen van problemen, hulp bij terugkeer, etc. Ook een spreekuur, kookclub, vakantieweek, sportactiviteiten, seksuele voorlichting en andere activiteiten worden in het kader van dit project uitgevoerd.

Op deze manier wordt getracht de jongeren op het "rechte pad" te houden wanneer de begeleiding van de voogdij stopt en hen te ondersteunen bij ofwel een definitief verblijf in Nederland ofwel terugkeer naar het land van herkomst.

Het project voorziet duidelijk in een behoefte en gebleken is dat de samenwerking tussen Nidos, Humanitas, AlfaCollege, Jeugdzorg, Giska, Nomas en Vluchtelingenwerk succesvol is bij de opvang en begeleiding van deze kwetsbare groep.

De kosten voor het project worden door de gemeente Groningen en de provincie op 50/50-basis gedeeld. Onze bijdrage in 2002 was € 21.849,- en in 2003 hebben wij € 26.604,50 beschikbaar gesteld. Momenteel wordt gewerkt aan het implementeren van het project in de reguliere activiteiten van Humanitas.

4. Zorg

De GGD's in de drie noordelijke provincies werken samen in de stichting MOA (Medische Opvang Asielzoekers) om de *preventieve* medische zorg voor deze groep uit te voeren. Het bevorderen van de gezondheid en het voorkomen van ziekte bij asielzoekers is de doelstelling van de MOA. Hulp bij psychosociale problemen, gezondheidsvoorlichting en TBC- controle zijn enkele taken. De hulp wordt geboden in asielzoekerscentra en andere opvanggelegenheden, in samenwerking met organisaties als de GGZ en huisartsen. De rol van de provincie op het gebied van zorg en asielzoekers, heeft zich met name toegespitst op de inbedding van de doelgroep in het zorgbeleid en op specifieke onderdelen, zoals AMA's (zie ook het Wegwijsproject). Momenteel zijn knelpunten te signaleren bij de geestelijke gezondheidszorg.

Geestelijke gezondheidszorg

Het is een bron van zorg dat de "GGZ-populatie" voor een onevenredig groot deel uit asielzoekers bestaat: momenteel (augustus 2003) zijn 830 asielzoekers met psychische of psychiatrische problemen in behandeling bij GGZ-Groningen. Ook andere GGZ-instellingen in Nederland signaleren dit probleem. Door hulpverleners in en om de GGZ is een manifest opgesteld dat op 17 juni 2003 is aangeboden aan de vaste kamercommissie volksgezondheid. Ook het provinciaal bestuur heeft een brief ontvangen van GGZ-Groningen waarin aandacht wordt gevraagd voor schrijnende situaties bij asielzoekers, die volgens de GGZ een rechtstreeks gevolg zijn van de nieuwe Vreemdelingenwet.

Patiënten en/of hun familie dreigen op straat te worden gezet tijdens de duur van een behandeling. Men vindt onder meer dat bij de beoordeling door de IND de deskundigheid van de GGZ onder druk van de strengere uitzetnormen feitelijk geen rol meer speelt. Daardoor kan het gebeuren dat IND mensen uitwijst met ernstige psychiatrische problematiek. De GGZ voelt zich niet serieus genomen.

Met de brief (en het manifest) wil men de maatschappelijke discussie over deze kwestie -en het vinden van oplossingen ervoor- stimuleren.

Een ander probleem is de financiering van de zorg. De GGZ is gecontracteerd door de VGZ (een ziektekostenverzekeraar) voor het leveren van goede basiszorg. De afspraken worden gemaakt op basis van prognoses en er wordt afgerekend op basis van feitelijke verrichtingen. Hierbij is een marge ingesteld: de GGZ mag 10% boven de prognose uitkomen. De GGZ sluit vervolgens ook contracten af met Accare, de Kuno van Dijk en de Ambulante Verslavingszorg Groningen, waarbij het gaat om zo'n 1.8 miljoen euro op jaarbasis. Omdat het aantal asielzoekers afneemt zal ook het aantal consulten afnemen. De verwachting is dat het budget met ongeveer de helft gereduceerd wordt. De GGZ kan dit opvangen, omdat de hulpverleners die nu werken voor asielzoekers ingezet kunnen worden voor andere cliënten.

Er is echter wel een knelpunt rond de toename van illegaal verblijvenden. VZG vergoedt de hulpverlening aan illegalen niet. De stichting Koppeling betaalt in principe voor medisch urgente gevallen, maar hanteert daarbij een drempelbedrag. Een instelling moet 0.1% van het budget voor illegalen reserveren. Dit betekent voor de GGZ een drempel van rond de 450 euro. De GGZ zoekt in goed overleg met de stichting Koppeling naar een oplossing voor dit probleem.

Inmiddels is bovengenoemde problematiek op ambtelijk niveau besproken met de GGz. Op korte termijn willen wij dit op bestuurlijk niveau voortzetten, waarbij ook gemeentebesturen betrokken worden.

Huisartsenzorg

De huisartsenzorg aan asielzoekers wordt verleend door huisartsen en verpleegkundigen die spreekuur houden in de centra. De zorg wordt deels verleend door huisartsen die uit een lokale huisartsengroep (Hagro) afkomstig zijn, voor een ander deel heeft het COA zelf externe artsen aangetrokken die op een centrum werkzaam zijn.

Door de krimpoperatie bij het COA komen er weer meer huisartsen beschikbaar voor de reguliere huisartsenzorg. Gezien het huisartsentekort in onze provincie, is dit een gunstige ontwikkeling.

Momenteel wordt een lichte toename geconstateerd van illegaal verblijvenden die een beroep doen op de huisartsenzorg, zowel in de stad Groningen als op het platteland. Volgens de DHV (Districts Huisartsen Vereniging) is deze toename niet direct problematisch.

5. Uitplaatsing statushouders

Zoals ook in § 2.5 is omschreven, verblijven statushouders soms lang in de opvang omdat zij in afwachting zijn van woningtoewijzing. Dit is een landelijk probleem, waarvoor ook op landelijk niveau oplossingen gezocht moeten worden. Met gemeenten is op bestuurlijk niveau over de problematiek gesproken, waarbij wij hebben geconcludeerd dat het verhogen van de woningcontingenten speciaal voor deze groep niet de oplossing is. Het aanpassen van de bestaande woningvoorraad ligt meer in de rede. Voor de betreffende statushouders is de situatie zeer onaangenaam, omdat zij zijn uitgesloten van inburgeringstrajecten en werk/leerprojecten. In § 3.3. gaan wij hier nader op in.

3.3 Flankerend beleid

Het flankerend beleid komt voort uit de aanwezigheid van asielzoekers in de provincie, ongeacht het aantal. De gedachte achter het flankerend beleid is dat wij mogelijkheden willen creëren voor een aangenaam en zinvol verblijf voor deze tijdelijke inwoners van onze provincie, waarbij zowel de asielzoeker als de samenleving gebaat is. Het flankerend beleid heeft zich de afgelopen periode vooral gericht op werk/leer-projecten, vrijwilligerswerk en sport.

1. Werk-/leertrajecten en vrijwilligerswerk

In maart 2001 hebben wij een convenant afgesloten met de vier Groninger cluster van het COA rond werk-/leertrajecten. Deze worden onder aansturing van het BOA (Bureau Arbeidsmarkt Ontwikkeling van de provincie) succesvol uitgevoerd op meerdere plaatsen in Groningen en met diverse betrokken partners. Onderdeel van het convenant is het project Back to Work, waarvoor Europese subsidie is verkregen uit het Equal-programma. In 2002 is een evaluatierapport opgesteld, waarbij alle betrokkenen zich positief over de invulling en de uitvoering van het convenant hebben uitgesproken. Ook gezien het waardevolle netwerk dat is opgebouwd, is eveneens in 2002 besloten het convenant in ieder geval tot 31 december 2003 voort te zetten. Hierbij is tevens afgesproken om de samenwerking met gemeenten te intensiveren en mogelijke uitbreidingen met de doelgroep statushouders te onderzoeken. Ook is het vrijwilligerswerk opgenomen naast betaald werk voor asielzoekers.

Het ligt in de rede om dit najaar de provinciale inzet bij werk-/leertrajecten te bezien in het licht van de sterk veranderde situatie. Het project Back To Work zal -overeenkomstig de afspraken- worden voortgezet.

Back To Work (gegevens augustus 2003)

Back To Work biedt aan 150 asielzoekers werk-/leertrajecten. Naar de (individuele) mogelijkheden was er keuze uit verschillende trajecten.

- *Korte beroepsmodules*: deze modules zijn opgezet voor lager- en middelbaar opgeleiden. In het najaar van 2002 zijn 82 asielzoekers ingestroomd in 5 korte beroepsmodules (haarverzorging, horeca,

autotechniek, ICT en zorgverlening). De modules werden verzorgd door het Alfacollege. De opkomst bij alle cursussen was hoog en de cursisten waren zeer gemotiveerd. Op dit moment worden werkervaringsplaatsen geworven.

- **Coachingtraject hoger opgeleiden:** van augustus 2002 t/m januari 2003 hebben 15 hoger opgeleide asielzoekers zich georiënteerd op de eigen loopbaanmogelijkheden en het versterken van de eigen maatschappelijke positie. Meerdere kandidaten hebben inmiddels in binnen- of buitenland hun weg op de arbeidsmarkt gevonden.
- **ICT-specialist:** in januari 2002 zijn 15 asielzoekers gestart met de cursus ICT voor hoger opgeleiden die wordt verzorgd door het ICT-learning center. De opleiding ICT-specialist is vanwege de hardware-en softwarecomponenten geschikt voor mensen die een vak nastreven als ICT-helpdesk medewerker of servicemedewerker. Dertien kandidaten hebben de cursus inmiddels met goed gevolg afgerond.
- **De Voorschakel** is samen met de Groninger Gemeenten ontwikkeld. Het idee achter de voorschakel is tweeledig: (1) asielzoekers de mogelijkheid bieden werkervaring op te doen dichtbij het AZC en (2) de lokale infrastructuur van gemeenten gebruiken om asielzoekers in te zetten, zowel bij lokale werk-/leertrajecten, als bij het uitvoeren van vrijwilligerswerk. De voorschakel is in het voorjaar van 2003 gestart en er zullen ongeveer 60 asielzoekers aan deelnemen.

Ontwikkelings Partnerschap

Het Ontwikkelings Partnerschap maakt deel uit van de aansturingstructuur van Back to Work en is in april 2002 officieel geïnstalleerd. Zitting hebben: MKB-Noord, FNV-werk, VON (Vluchtelingen Organisaties Nederland), IOM, Alfacollege, COA, Groninger gemeenten en Provincie (BOA). Alle partijen hebben zich uitgesproken zich actief op te willen stellen in het creëren en vasthouden van draagvlak, het aandragen van stageplaatsen, en het ontwikkelen van samenwerkingsverbanden rond opleidingen. Voor het laatste onderdeel is het IOM aangesloten als extern deskundige op het gebied van het bespreekbaar maken van terugkeer. Daarnaast kan het IOM in terugkeerlanden onderzoeksopdrachten uitzetten ten einde het effect van scholing op werk bij terugkeer nader te bepalen.

Klankbordgroep Back To Work

Omdat gemeenten hebben aangegeven meer betrokken te willen zijn, is een klankbordgroep opgericht. Hier wordt de voortgang van het project Back to Work besproken en worden nieuwe ontwikkelingen gevolgd. De klankbordgroep komt 2 keer per jaar bijeen en heeft een wisselende samenstelling.

Transnationaliteit Back to Work

Een van de voorwaarden vanuit het subsidieprogramma Equal is het uitwisselen van informatie met projecten in andere EG-landen. Een achterliggend doel van het partnerschap is het realiseren van Europees beleid op het gebied van asielzoekersopvang. Wij zijn met Back To work een partnerschap aangegaan met projecten in Oostenrijk en Spanje. De uitwisseling vindt plaats door middel van werkbezoeken. In september 2004 zijn wij mede-organisator van een internationale conferentie, samen met een Equalproject uit Limburg.

Intensivering samenwerking Groninger gemeenten / COA-regionaal

Conform de convenantafspraken richten wij onze aandacht ook op de intensivering van de samenwerking tussen gemeenten en het COA. De contacten van het BOA zijn in eerste instantie gebruikt om gemeenten te betrekken bij het Equalproject Back To Work. Alle gemeenten met een AZC hebben een financiële bijdrage toegezegd per asielzoeker, woonachtig in de betreffende gemeente. In tweede instantie is aan de gemeenten gevraagd op welke gebieden zij inhoudelijk willen samenwerken. Hiertoe wordt momenteel een **inventarisatieronde** gehouden.

Inventarisatieronde

De gemeenten kunnen hierbij aangeven waar hun interesse ligt, welke ondersteuningsbehoefte zij hebben en op welke gebieden zij met andere gemeenten denken te kunnen samenwerken. Op dit moment zijn nog gesprekken gaande met gemeenten. Tot nu toe zijn alle gemeenten geïnteresseerd om structureel samen te werken met het plaatselijke AZC wat betreft inschakeling asielzoekers in het plaatselijke dorp of stadsleven.

Hoewel de inventarisatieronde nog niet is voltooid, is er wel een samenwerkingsbehoefte te signaleren omtrent de volgende onderwerpen:

- Deskundigheidsbevordering van medewerkers bij vrijwilligersvacaturebanken op gebied van asielzoekers.
- Ondersteuning bij het ontwikkelen van werk-/leertrajecten voor oud- en nieuwkomers in het kader van duale trajecten, met als doel het toeleiden naar betaald werk.
- Aandacht voor hoog opgeleide statushouders in de opvang: het aanbieden van trajecten om hen voor de regio te behouden, daarbij gebruik makend van het coachingstraject hoger opgeleiden van Back To Work. Hier is ook landelijke belangstelling voor, waarbij het UAF (fonds voor hoog opgeleide vluchtelingen te Utrecht) mogelijkheden ziet voor een Noordelijke pilot.
- Asielzoekers inzetten bij plaatselijke klussendiensten voor ouderen en gehandicapten.
- Opzetten van groenprojecten.

Algemeen: in alle gemeenten bestaat in meer of mindere mate al een samenwerking met het plaatselijke asielzoekerscentrum. Dit varieert van vrijwilligerswerk tot financiële ondersteuning bij sportabonnementen.

2. Sport

Ons subsidieverzoek aan het Ministerie van VWS voor het op provinciale schaal organiseren van sportstimulering voor asielzoekers, is gehonoreerd met € 36.302,42 per jaar van 2002 t/m 2005. Omdat de definitieve beschikking enige tijd op zich heeft laten wachten, hebben wij de middelen bestemd voor 2002 overgeboekt naar volgende jaren. Met o.a. het Huis voor de Sport zijn wij in overleg over de inzet van de subsidiegelden. Voor het project van **GVAV-Rapiditas** hebben wij € 12.500,00 beschikbaar gesteld. Het gaat om een meerjarig project (3 jaar), waarbij jaarlijks 10 tot 15 migranten en eenzelfde aantal asielzoekers naast het reguliere voetbalaanbod een vrijwilligersopleiding krijgen, specifiek gericht op verschillende werkzaamheden. Zo kunnen zij vrijwilligerswerk gaan doen in de kantine, de schoonmaak of het gebouwenonderhoud, maar ook een trainersopleiding behoort tot de mogelijkheden.

4

AANDACHTSPUNTEN 2004-2005

In dit hoofdstuk worden de aandachtspunten voor de komende jaren genoemd. Deze punten komen voort uit de stand van zaken, zoals omschreven in hoofdstuk 3 en vormen (deels) de basis voor de herijking van het beleid.

Opvang

- Discrepantie tussen het streven naar kleinschalige opvang geïntegreerd in een woonomgeving en de kostenbeheersing/logistiek.

Dakloze asielzoekers

- Nog steeds worden gemeenten, kerken en (charitatieve) instellingen geconfronteerd met dakloze asielzoekers die rechtmatig in Nederland verblijven maar geen recht (meer) hebben op opvang. Er is geen landelijke sluitende regeling voor deze groep, waardoor het probleem structurele vormen aan kan nemen.
- Duidelijke criteria opstellen voor het provinciale noodfonds ten behoeve van activiteiten rond dakloze asielzoekers.

Onderwijs

- Door de afname van het aantal centra, verdwijnen er scholen en daarmee gaat ook de opgebouwde expertise (onderwijs aan asielzoekers) verloren. Bij de vestiging van permanente centra zou vooral (en in eerste instantie) gekeken moeten worden hoe deze expertise in te zetten is bij de onderwijsinstellingen aldaar.
- Regionalisering eerste opvangonderwijs: de aanbevelingen van de werkgroep worden meegenomen in het asielzoekersbeleid 2004-2005.

Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers

- Gezien het belang van maatschappelijke begeleiding van AMA's, en de voordelen die samenwerking oplevert tussen de verschillende betrokken organisaties, dienen de activiteiten regulier ingebed te worden bij een uitvoerende instantie (Humanitas).

Zorg

- Het relatief grote aandeel asielzoekers dat gebruik maakt van de GGZ, is zorgelijk en niet ad hoc op te lossen. Omdat het een landelijk probleem betreft, dient dit ook op nationaal niveau opgepakt te worden. Met de GGZ bespreken wij wat onze rol kan zijn.

Uitplaatsing statushouders

- Samen met gemeenten en woningcorporaties zoeken naar oplossingen om de taakstelling huisvesting statushouders naar behoren uit te voeren.

Werk-/leertrajecten en vrijwilligerswerk

- *Het convenant COA-provincie*: gezien de goede resultaten en de constructieve samenwerking, verdient het aanbeveling om na te gaan hoe wij een vervolg geven aan het convenant. Hierbij kan gedacht worden aan uitbreiding van het convenant met gemeenten die een (permanent) asielzoekerscentrum huisvesten. Ook het onderbrengen van meer en andersoortige (flankerende) activiteiten in de samenwerkingsovereenkomst -voor zowel asielzoekers als statushouders- is een mogelijkheid, net zoals het koppelen van de verschillende budgetten op dit gebied (asielzoekersfonds). Voordeel hiervan is dat de activiteiten meer in samenhang worden uitgevoerd met direct betrokken partners. Het COA is voorstander van verlenging van het convenant.
- Uit de gemeentelijke *inventarisatieronde* die momenteel wordt uitgevoerd, blijken gemeenten op diverse gebieden behoefte te hebben aan samenwerking (zie § 3.3). Na het voltooien van de inventarisatie worden de resultaten betrokken bij de herijking van het asielzoekersbeleid.

5 FINANCIËN

In dit hoofdstuk wordt de stand van zaken gegeven met betrekking tot de beschikbare middelen in 2003 en de bestedingen uit het provinciale budget. Per jaar (t/m 2005) hebben wij € 90.800,- opgenomen in de beleidsbegroting, waarvan jaarlijks € 36.302,42 is gereserveerd voor de cofinanciering Sport (projecten VWS). De activiteiten op het gebied van arbeidsmarkt worden gefinancierd vanuit EZ-gelden (t/m 2003) en het Europese Equalprogramma.

Beschikbaar in 2003

regulier beschikbaar volgens begroting 2003	90.800,00	
overboeking van 2002: cofinanciering VWS sport	36.302,42	
overboeking van 2002: noodfonds dakloze asielzoekers	50.000,00	
		+
totaal budgetten in 2003	177.102,42	
-/- reserveringen		
cofinanciering 2002 VWS: sport	36.302,42	
cofinanciering 2003 VWS: sport	36.302,42	
reservering uitvoering activiteiten	50.000,00	
		+
	122.604,84	
restant minus reserveringen	54.497,58	

Bestedingen in 2003

subsidie conferentie "Islam in dialoog"	3.000,00	
subsidie Wegwijsproject Humanitas	48.453,50	
kosten verslag Mooiwerk asielzoekersbijeenkomst	231,69	
		+
	51.685,19	
		-
restant minus bestedingen 2003	2.812,39	

reservering noodfonds dakloze asielzoekers

	50.000,00	
		-
bestedingen 2003		
subsidies regionaal dienstencentrum	15.195,00	
restant minus bestedingen 2003	34.805,00	
-		
In 2003 nog te besteden: € 37.617,39 (€ 2.812,39 + € 34.805,00)		

AFKORTINGEN

AMA	alleenstaande minderjarige asielzoeker
AVO	Aanvullende Opvang
AZC	asielzoekerscentrum
BOA	Bureau Arbeidsmarkt Ontwikkeling
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
COW	Centrale Opvang Woningen
DHV	Districts Huisartsen Vereniging
GGz	Geestelijke Gezondheidszorg
IND	Immigratie en Naturalisatie Dienst
IOM	Internationale Organisatie voor Migratie
IPO	InterProvinciaal Overleg
ISK	Internationale Schakel Klas
KCO	Kleinschalige Centrale Opvang
KWE	kleine wooneenheid
MOA	Medische Opvang Asielzoekers
ROA	Regeling Opvang Asielzoekers
ROC	Regionaal Opleidings Centrum
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VGG	Vereniging Groninger Gemeenten
VON	Vluchtelingen Organisaties Nederland
VTV	Voorwaardelijke Vergunning tot Verblijf